

FINANSIELL REVISJON | FORVALTNINGSREVISJON | FINANSFORVALTNING | SELSKAPSKONTROLL | RÅDGIVNING

SELSKAPSKONTROLL:
Access Mid-Norway

SØR-TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE
NOVEMBER 2011

Forord

Denne selskapskontrollen er gjennomført på oppdrag av Sør-Trøndelag fylkeskommunes kontrollutvalg i perioden mai 2010 - november 2011.

Revisjon Midt-Norge IKS vil takke alle som har bidratt med informasjon i undersøkelsen.

Trondheim, 04.11.2011

Frode Singstad
Ansvarlig revisor

Arve Gausen
Prosjektmedarbeider

Sammendrag

Access Mid-Norway er en forening, og omfattes derfor ikke av den obligatoriske selskapskontrollen etter kommunelovens § 77. Undersøkelsen er likevel bestilt som en eierskapskontroll, og Kontrollutvalgssekretariat Midt-Norge IKS (KonSek) har innhentet godkjenning fra foreningens styre til å få innsyn i dens dokumenter og gjennomføre kontrollen. Denne undersøkelsen er etter dette gjennomført i tråd med prinsippene om gjennomføring av selskapskontroll i § 77 og forskrift om kontrollutvalg kapittel 6.

Foreningen Access Mid-Norway ble opprettet i 2006, som Norges første og til nå eneste rendyrkede innflaggingsselskap. Bakgrunnen for etableringen var et sterkt ønske om å flagge inn internasjonale og store nasjonale selskaper til regionen. Gjennomgang av foreningens dokumenter viser at dens historie så langt er preget av utskifting av medlemmer, styre og sentrale ansatte, og at det ikke er levert resultater i tråd med medlemmenes forventninger. Foreningen ble i 2010 omgjort til et rent bestillerselskap, som ikke skal drive aktivt innflaggingsarbeid selv, men bestille tjenester fra andre.

I denne kontrollen har vi for det første vurdert om STFK har tydelige formål med sitt medlemskap i Access, om formålet er kjent hos eierrepresentanter og foreningens ledelse, og om det er samsvar mellom STFKs formål med medlemskapet og foreningens planer og formål.

Intervju viser at STFK har klare målsettinger med sitt medlemskap, og at STFKs eierrepresentant og styremedlemmer kjenner disse målsettingene. Revisor legger videre til grunn at foreningens vedtatte mål er i tråd med STFKs målsettinger. STFKs formål kommer imidlertid ikke tydelig fram i STFKs Eiermelding, og det er ikke utarbeidet eierskapsstrategi for foreningen. Vår konklusjon er derfor at STFK ikke har forankret tilstrekkelig tydelige formål med sitt medlemskap.

Videre har vi vurdert om STFK har tilstrekkelige rutiner for å følge opp sitt medlemskap i foreningen, og om medlemskapet i praksis forvaltes i tråd med disse rutinene, og i tråd med normer for god eierstyring.

STFK har etter vår vurdering rutiner som er egnet til å sikre de sentrale prosessene i eierstyringen, og som er tilstrekkelige til å følge opp medlemskapet i Access på en god måte. STFKs medlemskap forvaltes derimot ikke i tråd med disse rutinene. Det er ikke utarbeidet eierstrategi, og rutiner for tilbakerapportering følges ikke.

Til sist har vi gjort en overordnet analyse av foreningens økonomi, organisering og de oppgavene den utfører, for å se om disse er i tråd med det formålet medlemmene har satt for foreningen. Dette er for å gi et bilde av om medlemsstyringen får gjennomslag i praksis.

Foreningen synes å ha god og forsvarlig økonomi, som er egnet til å ivareta det formålet eierne har satt for den. Foreningens organisering og de oppgaver den utfører har vært under vesentlig utvikling siden 2009, men er likevel i tråd med formålet.

Innholdsfortegnelse

1	Bakgrunn.....	6
1.1	Eierskap i STFK.....	6
1.2	Access Mid-Norway	7
2	Undersøkelsesopplegg.....	11
2.1	Om selskapskontroll og eierskapskontroll - avgrensninger.....	11
2.2	Problemstillinger	11
2.3	Kontrollkriterier.....	12
2.4	Metode	14
3	STFKs formål med medlemskapet.....	16
3.1	Har STFK tilstrekkelig tydelige formål med sitt medlemskap?	16
3.2	Er formålet med medlemskapet kjent, og er foreningens mål i tråd med dette?	19
4	Rutiner for eierskapsoppfølging.....	22
4.1	Har STFK tilstrekkelige rutiner for å følge opp sitt medlemskap?	22
4.2	Forvaltes STFKs medlemskap i praksis i tråd med disse rutinene?.....	23
5	Foreningens økonomi, organisering og oppgaver.....	27
5.1	Drives foreningen økonomisk forsvarlig?	27
5.2	Organisering og oppgaver	29
6	Konklusjon.....	32
	Kilder.....	33
	Vedlegg 1	34

1 Bakgrunn

Denne eierskapskontrollen er gjennomført av Revisjon Midt-Norge IKS etter bestilling fra Kontrollutvalget i Sør-Trøndelag Fylkeskommune¹. Formålet med en eierskapskontroll er å kontrollere forvaltningen av STFKs interesser i et selskap, herunder å kontrollere om den som utøver eierinteressene på fylkeskommunens vegne gjør dette i samsvar med fylkestingets vedtak og forutsetninger.² Eierskapskontrollen er en del av selskapskontrollen, som også kan bestå av mer inngående forvaltningsrevisjon i selskaper.

Access Mid-Norway er en forening, og omfattes derfor ikke av den obligatoriske selskapskontrollen etter kommunelovens § 77. Undersøkelsen er likevel bestilt som en eierskapskontroll, og KonSek³ har innhentet godkjenning fra foreningens styre til å få innsyn i dens dokumenter og gjennomføre kontrollen. Vi har for ordens skyld fått bekreftet fra Kommunal- og regionaldepartementet at det ikke er noe i veien for at vi gjennomfører slike kontroller i foreninger, så lenge de er bestilt fra Kontrollutvalget og vi får innsyn i foreningens dokumenter.

Denne undersøkelsen er etter dette gjennomført i tråd med prinsippene om gjennomføring av selskapskontroll i § 77 og forskrift om kontrollutvalg kapittel 6.

STFKs generelle arbeid med å systematisere eierskapsforvaltningen er vurdert i en egen rapport fra Revisjon Midt-Norge.

1.1 Eierskap i STFK

Sør-Trøndelag fylkeskommune har alene eller sammen andre eierinteresser i en rekke selskaper. Disse er i hovedsak organisert som aksjeselskap (AS) og interkommunale selskap (IKS), men STFK har også interesser i en rekke andelslag (AL) og ulike foreninger. STFKs anleggsmidler er regnskapsført i balansen med 102 mill, hvorav aksjer og andeler utgjør i underkant av 45 mill (regnskapet for 2010). Dette betyr at eierinteressene er av betydelig økonomisk verdi.

Som følge av den store veksten i kommunalt og fylkeskommunal selskapsorganisering, har det de siste årene vært økende fokus på kommuner og fylkeskommuners rolle som eiere.

¹ Brev av 13.12.2010, KU-sak 66/2010

² Jf. Forskrift om kontrollutvalg § 14, jf kommuneloven § 77 nr 5.

³ Kontrollsekretariat Midt-Norge IKS

Kommunesektoren har fått kritikk for å være passive eiere, og det har blitt lagt ned mye arbeid for å bevisstgjøre kommuner og fylkeskommuner på det ansvaret som ligger i eierrollen.⁴

STFK har over flere år arbeidet med å skape et system for eierskapsforvaltningen, blant annet i regi av et eget eierskapsutvalg. STFK har utviklet en rekke prosedyrer og rutiner for å sikre at eierskapsutøvelsen skjer på en ryddig og profesjonell måte.

Eierskapsutvalget legger hvert år fram en oversikt over fylkeskommunens eierskap for fylkestinget. I denne oversikten fremkommer noe informasjon om bakgrunnen for de ulike eierskap. I tillegg har fylkestinget vedtatt at det skal utarbeides egne eierstrategier for alle selskap av politisk formål, der fylkeskommunens mål med eierskap og signaler til selskap skal komme fram.

1.2 Access Mid-Norway⁵

Foreningen Access Mid-Norway ble opprettet i 2006, med avtale om tre års finansiering fra de daværende medlemmene. Access var Norges første og til nå eneste rendyrkede innflaggingsselskap. Bakgrunnen for etableringen var et sterkt ønske om å flagge inn internasjonale og store nasjonale selskaper til regionen. Hovedfokus i dette arbeidet har ligget på å utnytte regionens sterkeste fortrinn: de internasjonalt ledende miljøene innenfor FoU og kunnskap. Etableringen skjedde etter inspirasjon fra andre regioner og nasjoner som over tid har lyktes med systematisk og målrettet innflaggingsevne – som for eksempel København gjennom sitt Copenhagen Capacity. Også mindre byer og regioner har hatt vellykkede tiltak, som Tampere i Finland.

Per 2008 hadde foreningens 16 medlemmer.

Tabell 1: Medlemmer og kontingent i Access Mid-Norway per 2008

Navn på medlem	Kontingent 2008 (kr)
Nord-Trøndelag Fylkeskommune	800 000
Sør-Trøndelag Fylkeskommune	1 000 000
Bjugn kommune	100 000
Stjørdal kommune	100 000
NTNU	275 000
Sintef	100 000
Trondheim kommune	1 200 000

⁴ Eierskap - Behov og muligheter for politisk styring av selskaper og samarbeid i kommunene, KS 2008

⁵ Dette delkapittelet er basert på protokoller fra årsmøter og medlemsmøter, særlig orienteringer fra foreningens administrasjon, senest på årsmøtet 27. april 2011 i sak 9.

Innherred Vekst ⁶	100 000
Frøya kommune	100 000
Melhus kommune	100 000
Fokus Bank Asa	350 000
Sparebank 1 SMN	350 000
Hemne kommune	100 000
Hitra kommune	100 000
Orkdal kommune	100 000
Trondheim Lufthavn Værnes	100 000
Totalt	5 075 000

Kilde: Styrets årsmelding fra 2008

Styret bestod fra starten av Morten Loktu (styreleder), Marit Arnstad, Berit Rian, Vibeke Solberg Forås, Knut Magne Risvik, Svein Larsen og Kåre Gisvold. Medlemmene ønsket bevisst å ha et solid styre med profesjonelle medlemmer fra privat næringsliv. Daglig leder var Otto Gregussen.

En forutsetning ved etableringen var at foreningen skulle virke i 10 år før medlemmene kunne regne med å se noen resultater. Samtidig ble det bare inngått avtale om finansiering for tre år. Når foreningen nærmet seg tre års drift, ble det gjennomført en evaluering. På dette tidspunktet hadde daglig leder fratrådt sin stilling, og medlemmene uttrykte misnøye med at foreningen ikke kunne vise til konkrete resultater. Resultatet av evalueringen var, svært forenklet, at foreningen ikke hadde levert i forhold til medlemmenes forventninger, men at det var laget et godt grunnlag for videre drift gjennom kartlegging og utarbeidelse av informasjonsmateriell. Foreningen kunne skilte med to etableringer, men det var diskusjon om hvor mye av æren for disse som faktisk kunne legges til Access' arbeid. Andre moment som kom opp i var at foreningen ikke hadde utarbeidet en salgsstrategi som planlagt, at foreningen hadde jobbet for bredt - mot for mange bransjer, at det var feil å bruke penger på vertskapsfunksjon, og at kontakten mellom foreningens administrasjon og styre ble for sporadisk til at styret kunne gi tydelige og relevante styringssignaler.

På et medlemsmøte høsten 2008 ble en del av medlemmene enige om å fortsette finansieringen av foreningen, mens andre meldte seg ut. Per 2009 var medlemsmassen og kontingentene slik:

⁶ Innherred samkommune overtok Innherred veksts medlemskap fra 2009

Tabell 2: medlemmer og kontingent i Access Mid-Norway per 2009

Navn på medlem	Kontingent 2009 (kr)
Nord-Trøndelag Fylkeskommune	800 000
Sør-Trøndelag Fylkeskommune	1 000 000
Bjugn kommune	100 000
Stjørdal kommune	100 000
NTNU	275 000
Sintef	100 000
Trondheim kommune	900 000
Innherred Vekst ⁷	100 000
Totalt	3 375 000

Kilde: Styrets årsmelding for 2009

Begge bankene og de fleste kommunene meldte seg altså ut etter den første treårsperioden. Stein Ivar Mona fra Trøndelags Europakontor ble på denne tiden midlertidig konstituert som daglig leder i 50% stilling.

Våren 2009 nedsatte et medlemsmøte en arbeidsgruppe for å vurdere om AMN skulle slås sammen med Trøndelag Europakontor. Arbeidsgruppen anbefalte at AMN ble opprettholdt som selvstendig forening, men med ny strategi. Fylkesutvalget i STFK vedtok at STFK ville gå inn for å opprettholde foreningen i sin daværende form, og på medlemsmøte oktober 2009 ble det fattet vedtak i tråd med dette. Deretter ble det avholdt et ekstraordinært medlemsmøte i desember 2009, hvor det ble valgt et nytt styre, der flertallet av styremedlemmene var representanter for medlemmene. Tidligere fylkesrådmann i STFK Birger Millian Myraunet var styreleder, mens Morten Wolden(TK), Berit Rian(NiT) og Vigdis Harsvik(IN) er styremedlemmer.

På et ekstraordinært årsmøte i juni 2010 ble det vedtatt å legge ned all daværende aktivitet i foreningen, og videreføre den uten ansatte. Foreningen ble med dette omgjort til et "bestillerselskap" for innflaggingsarbeid, og det ble iverksatt en forstudie for å berede grunnen for videre aktivitet i foreningen. Pål Aslak Hugnes fra Innovasjon Norge ledet dette arbeidet, og fokus ble rettet mot kunnskapsmiljøene og FoU-investeringer, og i mindre grad tradisjonell næringsvirksomhet. Hugnes har nå avsluttet sitt engasjement for foreningen.

Siste årsmøte i foreningen ble avholdt 27. april 2011. Årsmøtet vedtok der at:

⁷ Innherred samkommune overtok Innherred veksts medlemskap fra 2009

- Foreningen skal jobbe videre med en regional innflaggingspilot i samarbeid med Innovasjon Norge. Følgende områder blir piloter: NOWITECH (offshore vindkraft) og SMARTGRIDS (IT-baserte strømforsyningssystemer)
- Det ansettes en prosjektleder med ansvar for prosjektet hos Innovasjon Norge, som finansieres av foreningen
- Det betales ikke medlemskontingent for 2011, men det tas sikte på ny kontingent fra 2012
- Foreningens nye styre er:
 - Ståle Gjersvold (ZXY, styreleder)
 - Ida Munkeby (STFK)
 - Morten Wolden (Trondheim Kommune)
 - Vigdis Harsvik (Innovasjon Norge)
 - Svein Larsen (Proneo)
 - Berit Rian (NiT)
- Det nye styret utarbeider forslag til budsjett for 2011 som legges fram på ekstraordinært årsmøte når prosjektleder er ansatt.

Både NOWITECH Og SMARTGRIDS går for å være sterke, trønderske FoU-miljøer.

På tidspunktet for gjennomføring av denne kontrollen jobbet styret fremdeles med å finne en kompetent prosjektleder som kunne drive pilotene videre.

Access' øverste organ er årsmøtet, der alle medlemmer er representert. Medlemmene kan også samles i medlemsmøter ved behov. Foreningens styrende dokumenter er vedtektene og treårige strategier. Vedtektene er endret senest på det ekstraordinære årsmøtet i juni 2010. Det siste strategidokumentet er for 2009-2011.

2 Undersøkelsesopplegg

2.1 Om selskapskontroll og eierskapskontroll - avgrensninger

En selskapskontroll kan inneholde både eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. Denne undersøkelsen er en ren eierskapskontroll. Eierskapskontrollen begrenser seg til en vurdering av om eierne har etablert tilfredsstillende rammer for styring, og om virksomheten faktisk opererer i tråd med formålet. En materiell vurdering av foreningens organisering, drift og funksjon faller dermed utenfor denne kontrollen. Slike vurderinger må eventuelt foretas i en forvaltningsrevisjon.

Som det fremgår av rapporten vil det enkelte steder presenteres informasjon om foreningen, styret og administrasjon med detaljeringsnivå som går utover informasjon om den rene eierstyringen. Dette er gjort for å få et helhetsbilde av eierstyringen, herunder om medlemmenes interesser i praksis har gjennomslag i foreningen.

Som nevnt er Access Mid-Norway en forening, ikke et selskap. En forening har ingen eiere, kun medlemmer. I denne kontrollen vil vi likevel noen grad benytte begreper som er beregnet på selskaper og eierforhold, selv om vi egentlig betegner foreningen og medlemsforhold. Blant annet vil vi omtale STFJs representant i årsmøtet som eierrepresentant.

2.2 Problemstillinger

Kontrollen gjennomføres ved å besvare følgende problemstillinger:

- Formål
 - Har STFJ tilstrekkelig tydelige formål med sitt medlemskap?
 - Er STFJs formål med medlemskapet kjent hos STFJs eierrepresentanter og foreningens ledelse?
 - Er det tilstrekkelig samsvar mellom foreningens planer og formål og STFJs formål med medlemskapet?
- Rutiner for eierskapsoppfølging
 - Har STFJ tilstrekkelige rutiner for å følge opp sitt medlemskap, i tråd med aktuelle lover og normer for godt eierskap?
 - Forvaltes STFJs medlemskap i praksis i tråd med disse rutinene og gjeldende regler og normer for god eierstyring?
- Økonomi og organisering

- Synes foreningens økonomi, organisering og de oppgavene som utføres å være i tråd med foreningens formål?

2.3 Kontrollkriterier

2.3.1 Lov- og forskriftskrav

I Norge har vi ingen generell foreningslov eller noen rettslig definisjon av hva en forening er. Det som kjennetegner foreninger er at de er selveiende og de styres av medlemmer, ikke eiere. Foreningsformuen er knyttet til formålet, og eies ikke av medlemmene. Foreninger er som hovedregel egne rettssubjekt. I foreningsretten er det et grunnleggende skille mellom økonomiske og ikke-økonomiske foreninger. En økonomisk forening kjennetegnes ved at dens virksomhet er knyttet til omsetning av varer og tjenester. Slike foreninger må registrere seg med firma med forkortelsen BA, begrenset ansvar, jf. firmaloven § 2-2, sjette ledd. Ellers kan en forening frivillig registrere i Enhetsregisteret.

En forening har gjerne vedtekter, og i disse er det vanligvis tatt inn hva som er foreningens navn, formål, at foreningen er en egen juridisk person med begrenset gjeldsansvar, at foreningen ledes av et styre, regler om innkalling til årsmøte og hvilke saker som der skal behandles.

En forening kan ha plikt til å føre regnskap, jf. regnskapsloven § 1-2. Plikten inntreffer for økonomiske foreninger, foreninger som har formuesverdi på over 20 mill og foreninger som har mer enn 20 ansatte. Som hovedregel kan vi med andre ord si at små foreninger ikke har regnskapsplikt. Foreninger som har regnskapsplikt har som hovedregel også revisjonsplikt, jf regnskapsloven § 2-1.

Også for foreninger som ikke har regnskapsplikt, er det alminnelig antatt at det foreligger en plikt for styret til å ivareta formuesforvaltningen på en betryggende måte og i tråd med selskapets formål. Styret bør ved hvert årsmøte fremlegge oversikt over eiendeler, gjeld, inntekter og utgifter.

2.3.2 Vedtekter

Selskapets vedtekter er kontrollkriterier for siste delproblemstilling om økonomi og organisering. Relevante utdrag fra vedtektene presenteres senere.

2.3.3 Fylkeskommunale vedtak

Fylkestinget har vedtatt et sett med prosedyrer og rutiner som skal sikre eierskapsforvaltningen. Vi forstår fylkestingets vedtak slik at disse rutinene gjelder alle de rettssubjektene som er del av STFKS "oversikt over eierinteresser"⁸, og dermed også foreninger. Leder for Jus- og innkjøpstjenesten, som har utarbeidet rutinene, bekrefter i intervju at dette er hensikten.

Vi vil derfor undersøke om disse rutinene følges for oppfølgingen av Access Mid-Norway. Kriterier for denne delen av kontrollen hentes fra fylkestingets vedtak i forbindelse med behandling av årsmeldingene fra eierskapsutvalget:

- FT-sak 49/11 "Eierstrategi – Oppfølging av vedtak og årsmelding fra eierskapsutvalget"
- FT-sak 78/10 "Årlig melding – prosedyre og aksept for salg av opplistede eierandeler"
- FT-sak 25/09 "Eierstrategi, deltagelse og roller i generalforsamlinger og styrer der STFK er eier"
- FT-sak 5/08 "Eierstrategi, deltagelse og roller i generalforsamlinger og styrer der STFK er eier"

Kriteriene konkretiseres underveis i rapporten.

2.3.4 KS-anbefalinger

KS Eierforum har utarbeidet en rekke anbefalinger for aktivt eierskap i kommunesektoren. Anbefalingene har relevans som kriterier for å vurdere fylkeskommunens eierskap. KS omtaler 19 tema med tilhørende anbefalinger:

1. Obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte
2. Utarbeidelse av eierskapsmeldinger
3. Utarbeidelse og revidering av selskapsstrategi og selskapsavtale/vedtekter
4. Vurderinger og valg av selskapsform
5. Fysisk skille mellom monopol og konkurransevirkosomhet
6. Tilsyn og kontroll med kommunale foretak og med forvaltningen av kommunens interesser i selskapet
7. Sammensetning og funksjon til eierorgan
8. Gjennomføring av eiermøter
9. Eiers krav til profesjonelle styrer i kommunal sektor

⁸ Senest FT-sak 49/11

10. Valgkomité for styreutnevning i aksjeselskap og interkommunale selskaper
11. Rutiner for kompetansevurdering av selskapsstyrene
12. Styresammensetning i konsernmodell
13. Oppnevning av vararepresentanter
14. Habilitetsvurderinger og politisk representasjon i styrene
15. Kjønnrepresentasjon i styrene
16. Godtgjøring og registrering av styreverv
17. Arbeidsgivertilhørighet i selvstendige rettssubjekter
18. Utarbeidelse av etiske retningslinjer
19. Administrasjonssjefens rolle i kommunale og fylkeskommunale foretak

KS' anbefalinger gjelder eierskap i selskaper, ikke medlemskap i foreninger. Når vi i noen grad likevel vurderer medlemskapet i Access opp mot disse anbefalingene, skyldes det at STFK selv omtaler Access i sin eiermelding, og behandler medlemskapet på linje med eierskap i selskap.

2.4 Metode

2.4.1 Dokumentanalyse

Dokumentanalysen omfatter følgende dokumenter:

- STFKs dokumenter
 - Fylkeskommunens eierskapsstrategi (Eierskapsutvalgets årsmeldinger) med vedlegg
 - Internasjonal strategi for Trøndelagsfylkene, med handlingsprogram for 2010
- Foreningens dokumenter
 - Vedtekter for Access Mid-Norway, sist endret 24.06.2010
 - Access' strategi for 2009-2012
 - Referat fra årsmøtet i Access Mid-Norway 2009-2011
 - Styrets årsberetning for 2009-2011
 - Årsregnskap for 2009-2011
 - Revisjonsberetning for 2009-2010
 - Tilgjengelig selskapsinformasjon fra proff.no

2.4.2 Intervju og spørreskjema

Vi har innhentet data om eierstyringen og selskapsforhold gjennom intervju og e-postutveksling.

Vi har gjennomført intervju med:

- Ståle Gjersvold, styreleder i Access Mid-Norway
- Berit Rian, styremedlem og tidligere ansatt i foreningen
- Anne Kathrine Willumsen, tidligere ansatt i foreningen
- Otto Gregussen, tidligere daglig leder
- Stein Ivar Mona, tidligere daglig leder
- STFJs eierrepresentant, fylkesordfører Tore O. Sandvik

I tillegg har tidligere styreleder Birger Millian Myraunet og nåværende styremedlem Ida Munkeby svart på spørsmål per e-post.

2.4.3 Verifisering og høring

En foreløpig utgave av rapporten er sendt på høring til Access Mid-Norway ved styreleder, fylkesrådmannen og STFJs representant i årsmøte. Ingen har levert høringssvar innen høringsfristen.

3 STFKs formål med medlemskapet

I dette kapittelet ser vi nærmere på STFKs formål med medlemskapet i Access Mid-Norway, og vurderer om det er tilstrekkelig tydelig, om det er kjent hos eierrepresentanter og Access' ledelse, og om det er samsvar mellom STFKS formål og Access' planer og formål.

3.1 Har STFK tilstrekkelig tydelige formål med sitt medlemskap?

Et selskaps formål vil som regel framgå av selskapsdokumentene, som er vedtatt av eierne eller medlemmene i det øverste selskapsorganet. Det vi her er ute etter, er hva STFK selv har sagt om sitt formål med medlemskapet.

3.1.1 Kriterier

KS anbefaler at kommuner og fylkeskommuner utarbeider og nedtegner formål og strategier for alle sine eierskap, for å sikre nødvendige styringssignaler til selskapene og tydeliggjøre eiernes ansvar. (KS anbefaling 2)

3.1.2 Data

STFK omtaler Access i sin generelle Eiermelding, årsmeldingen fra eierskapsutvalget med vedlegg. Vi gjengir det som der står om foreningen:⁹

Selskap	Verdi	Formål/forretningsside	STFKs bakgrunn for interessen	Komitee/Generalforsamlingsrepresentant	Strategi 2010
Access Mid-Norway		Access Mid-Norway er en forening der vi går inn med medlemstilskudd på en mill. kroner årlig. Totalt har foreningen årlig medlemsinnskudd på vel 5 mill. kroner, hvorav STFK (1,0 mill), TK (1,2 mill) og NTFK (0,8 mill) står for brorparten. Øvrige medlemmer er finansinstitusjoner, næringsliv, FoUinstitusjoner og kommuner. Satsingen er i utgangspunktet på minimum 3 år (2006-2008) med tanker om videreføring.	Organisering og videre drift under vurdering.	Nærings- og nyskappingskomiteen Solveig Kvidal	Fortsatt eie

Access Mid-Norway er også omtalt i den felles internasjonale strategien for trøndelagsfylkene. Internasjonal strategi for 2009-12¹⁰ inneholder følgende om foreningen:

Partnere	Mål/innhold	Ressursbruk	Resultater
----------	-------------	-------------	------------

⁹ FT-sak 49/11

¹⁰ FT-sak 86/2008

Medlemmer i foreningen AMN: STFK NTFK Bjugn Frøya Hemne Hitra Melhus Orkdal Skaun Stjørdal Trondheim Fokus Bank Sparebank 1 MN NTNU SINTEF Avinor Innherrred Vekst	Access Mid-Norway er en regional medlemsorganisasjon som skal bidra til å berge flere etableringer til Trøndelag Organisasjon består av 4 årsverk (3,5 i perioden 18/8 – 31/12 2008)	STFK: 1.000.000,-/år NTFK:NOK 800.000,-/år	Innflagginger: 2 Case jobbet med: 2007: 18, hvorav 8 fortsetter inn i 2008 2008: 21 nye (så langt), + 8 fra 2007 Besøk jobbet med: 2007: 5 2008: 10 (så langt) Informasjonsmaterieil: 1 nøkkelbrosjyre om AMN 1 brosjyre om regionens infrastruktur 1 brosjyre om Hospitality 1 brosjyre om utdanning og forskning i regionen 5 bransjebrosjyrer Standmaterieil for bruk på messer Månedlige nyhetsbrev Web-sider: Oppdaterte web-sider med linker til alle våre medlemmer Nettverk: AMN er med i diverse bransjenettverk som representerer våre bransjemessige satsingsområder AMN har deltatt på diverse konferanser ute og hjemme for å få faglig innspill og bygge nettverk internasjonalt Messer: Deltagelse med egen stand på 3 messer (oljemesse i Aberdeen – 2007; Technoport 2007; ONS, Stavanger 2008) Annet arbeid: Organisert Eksporten Dager 2008 (for å hjelpe Innovasjon Norge. Dette arbeidet får vi imidlertid betalt for)
---	--	---	--

I Handlingsprogram for 2010¹¹, som er en konkretisering av internasjonal strategi, står det følgende om Access Mid-Norway:

STFK og NTFK vedtok høsten 2009 at AMN skulle videreføres som eget selskap og at det tas initiativ til reorganisering av foreningen. Reorganisering ble tema på ekstraordinært årsmøte 7.12. (Gjeldende strategiplan vedlagt).

Tiltak 2010:

Oppfølging av vedtak på ekstraordinært årsmøte 01.12.2009:

- Foreningen Access Mid-Norway reorganiseres og videreføres.

¹¹ FT-sak 19/10

- *Nytt styre velges. Eierne skal sammen utgjøre et flertall i styret.*
- *2010 blir et år der man konsoliderer og reorganiserer. Man knytter til seg nødvendige ressurser for å gjennomføre dette arbeidet. Blant arbeidsoppgavene finner vi:*
 - *En gjennomgang av ny strategi med tanke på spissing/fokusering.*
 - *Gjennomgang av foreningens medlemsportefølje, herunder rekruttering av nye eiere.*
 - *Vurdere satsingen på AMN i forhold til andre regionale initiativ som "Strategisk næringsplan for Trondheimsregionen" og "Belbo-arbeidet".*
 - *Gjennomgang av kompetansebehov i foreningen, og gjennomføring av nødvendige tiltak i forhold til dette.*
- *Ordinært årsmøte gjennomføres innen utgangen av april 2010, og de overnevnte momenter må da være på plass.*

STFK har vedtatt at det skal utarbeides egne eierstrategier for alle selskap med politisk formål. Slike strategier er gode redskaper for å sikre at fylkeskommunens styringssignaler blir kommunisert til selskapet. Det er ikke utarbeidet noen slik strategi for Access Mid-Norway.

STFK er representert i Access' årsmøte ved fylkesordføreren. Han sier i intervju at han har tatt rollen som representant etter en vurdering av flere hensyn, som politisk fordeling av oppgaver, historisk kjennskap til foreningen og personlig kompetanse og interesse. I tillegg nevner han at eierrepresentasjonen i AMN har vært tung også fra andre sentrale medlemmer, og da er det et poeng at STFK søker å ha representasjon på høyt nivå. Intervju med tidligere ledelse i selskapet tyder på at fylkesordføreren har vært en aktiv pådriver for foreningen fra starten av.

Intervju med fylkesordføreren og kontakt med STFKs styremedlemmer viser at STFK har klare mål for sitt medlemskap. Fylkesordføreren ser Access som et verktøy i de strategiske satsningene i regionen, og det er derfor naturlig at STFK som stor aktør i disse satsningene, er medlem. Han uttrykker også konkrete mål for foreningens videre drift: at den legger seg tettere opp til Innovasjon Norges Invent in Norway.

STFKs nåværende styremedlem skriver følgende i e-post:

STFKs formål med medlemskapet i foreningen Access Mid-Norway er å bidra til at utenlandske selskaper etablerer seg i eller investerer i Trøndelag. Arbeidet skal konsentreres om bransjer og næringer hvor Trøndelag allerede har stor ekspertise og/eller utviklede næringsklynger og hvor regionen har gode forutsetninger for videre vekst og utvikling. AMN skal også bidra til å gjøre Trøndelag kjent som en attraktiv region for internasjonale fagfolk/eksperter. For STFK er det en forutsetning at AMN etableres og videreutvikles som et partnerskap mellom regionale-/lokale myndigheter, næringslivet, FoU-aktørene og virkemiddelapparat

3.1.3 Vurdering

Vi har over gjennomgått de av fylkeskommunens dokumenter som sier noe om Access Mid-Norway. Ingen av dem sier noe konkret om hva STFK vil med sitt medlemskap i foreningen.

Etter intervju med fylkesordføreren og kontakt med STFKs styremedlemmer er vi ikke i tvil om at STFK har klare målsetninger med sitt medlemskap. Men for at disse målsetningene skal kunne sies å være tilstrekkelig tydelige, må de finnes igjen i fylkeskommunens dokumenter.

Strategi 2010 beskriver situasjonen i selskapet, men uten å befeste hva fylkeskommunens syn på situasjonen er, eller hvordan fylkeskommunen ønsker at foreningen skal utvikles videre. Det er som nevnt heller ikke utarbeidet konkret eierstrategi for foreningen, i strid med fylkestingets vedtak.

Vår vurdering er etter dette at STFK ikke har tilstrekkelig tydelig formål med sitt medlemskap i Access, til å tilfredsstille kravene til eierskap.

3.2 Er formålet med medlemskapet kjent, og er foreningens mål i tråd med dette?

For at fylkeskommunens formål med eierskap i selskap skal ha noen innvirkning for selskapets praksis, er det avgjørende at formålet er kjent hos de som representerer fylkeskommunen i selskapets organer, og hos de som fatter beslutninger i selskapet. Dette må gjelde tilsvarende for medlemskap i foreninger som kommunen har interesse av å følge opp. Det er videre sentralt at disse personene har kompetanse til å ivareta formålene. Dette bør igjen få innvirkning på selskapets formål og planer, slik at disse er i tråd med eiers formål.

Her undersøker vi følgende problemstillinger:

- Er STFKs formål med medlemskapet kjent hos fylkeskommunens eierrepresentanter og foreningens ledelse?
- Er det tilstrekkelig samsvar mellom foreningens planer og formål og STFKs formål med medlemskapet?

3.2.1 Kriterier

I STFJs retningslinjer for deltagelse i generalforsamling heter det at "møtende deltaker må ha inngående kunnskap om STFJs eierskapspolitikk, selskapets vedtekter og utarbeidet eierstrategi for selskapet." I STFJs generelle eierstrategi heter det at "Eierstrategiene skal være godt forankret hos de enkelte styrerepresentanter"¹².

Fylkesutvalget vedtok i 2007 at det skulle arrangeres årlige samlinger med STFJs styrerepresentanter, for å sikre at eierstrategien er godt forankret hos disse.

3.2.2 Data

Så vidt vi kan se er ikke vedtaket om årlige samlinger for alle STFJs styremedlemmer fulgt opp i de senere behandlingene av rutiner for eierskapsforvaltning, og intervju bekrefter at det ikke har vært arrangert slike samlinger.

Fylkeskommunen har ikke vedtatt spesielle målsetninger eller strategier for medlemskapet i Access. Fylkesordføreren viser til at fylkeskommunens formål med medlemskapet framgår av dokumentene ved etableringen av Access og internasjonal strategi.

Da denne kontrollen ble påbegynt, var tidligere fylkesrådmann Millian Myraunet styreleder for foreningen. Vi har inntrykk av at han hadde god kjennskap både til STFJs eierpolitikk og til STFJs formål med medlemskapet.

E-post fra STFJs nåværende styrerepresentant viser at også hun har god innsikt i STFJs eierpolitikk og STFJs mål med medlemskapet.

STFJ har ikke vedtatt egen konkret strategi for Access eller egne konkrete målsettinger for sitt medlemskap.

3.2.3 Vurdering

Fylkesordføreren har vært tett på utviklingen i Access fra starten av, og vi har grunn til å tro at han har god kjennskap til både STFJs eierskapspolitikk, målsetting med medlemskapet i foreningen og de foreningens styrende dokumenter. Det samme må sies STFJs tidligere og nåværende representanter i styret.

¹² FT-sak 5/08

STFK har ikke vedtatt egen konkret strategi for Access eller egne konkrete målsettinger for sitt medlemskap. Vi kan derfor ikke vurdere om disse er i samsvar med foreningens planer og formål. Hensikten med denne problemstillingen er å undersøke om fylkeskommunens mål får gjennomslag i foreningen. Vi kan derfor bemerke at intervju med tidligere administrasjon i foreningen viser at STFK har vært et aktivt medlem og en sterk pådriver for utviklingen i foreningen. Det tyder på at STFK i praksis har fått gjennomslag for sine målsettinger. Mangelen er altså at disse ikke er konkretisert og dokumentert.

4 Rutiner for eierskapsoppfølging

I dette kapitlet ser vi nærmere på STFKs rutiner for eierskapsoppfølging, og undersøker om de følges for medlemskapet i Access Mid-Norway.

4.1 Har STFK tilstrekkelige rutiner for å følge opp sitt medlemskap?

4.1.1 Kriterier

Fylkeskommunen må ha rutiner for å sikre at eieroppfølging i selskap skjer i tråd med prinsipper for godt eierskap, jf KS anbefaling nr 6. KS har ikke konkrete anbefalinger for hvordan disse rutinene skal være.

KS har ingen anbefalinger for oppfølging av medlemskap i foreninger, og det er heller ingen spesielle krav til at kommuner og fylkeskommuner skal følge opp sine medlemskap på en spesiell måte.

STFKs rutiner for eieroppfølging gjelder etter hva vi forstår alle de virksomhetene som omtales i eierskapsutvalgets årsmelding og “oversikt over STFKs eierinteresser”¹³, og dermed også for medlemskapet i Access Mid-Norway. Vi vurderer derfor her om disse rutinene er tilstrekkelige til å følge opp medlemskapet på en god måte.

4.1.2 Data

En vurdering av STFKs rutiner for eierskapsoppfølging på generelt grunnlag, fremgår av rapporten “Selskapskontroll: Eierskapsforvaltning” fra Revisjon Midt-Norge IKS. I den rapporten konkluderer vi med at STFK har god oversikt over sine eierskap, og at de har vedtatt gode rutiner som er egnet til å sikre god og profesjonell eierskapsutøvelse, men at rutinene ikke følges i praksis.

De viktigste punktene som må være på plass for at fylkeskommunen skal kunne følge opp sine medlemskap på en god og systematisk måte, er at det finnes rutiner som sikrer at styringssignaler kommer fra fylkeskommunens politiske organ til foreningen, og at informasjon kommer fra foreningen og tilbake. Denne informasjonen skal gå via en kompetent eierrepresentant i det øverste organet i selskapet. De mest sentrale rutinene for oppfølging av konkrete eierskap er derfor:

¹³ FT-sak 49/11

- Det skal utarbeides en konkret eierskapsstrategi for hvert selskap av politisk formål. Eierskapsstrategien skal være et godt verktøy for å sikre at styringssignaler kommer fra fylkeskommunen til foreningen. Ansvaret for å utarbeide denne ligger til den aktuelle komitelederen eller generalforsamlingsrepresentant.
- Innkalling til representantskap skal, uavhengig av påført mottaker, journalføres og oversendes fylkesordfører v/fylkesrådmannen, som formidler dem videre til representanten
- Deltaker som møter i generalforsamling (årsmøte) må ha inngående kunnskap om STFks eierskapspolitikk, foreningens vedtekter og utarbeidet eierstrategi for foreningen
- Eierrepresentanten skal fylle ut skjema for tilbakerapportering fra generalforsamling, og sende dette til eierskapsutvalget

I tillegg til disse rutinene har STFk vedtatt rutiner som skal sikre at det foretas strategiske vurderinger av eierskapene og oppfølging av selskapene mellom årsmøtene. Disse rutinene er vurdert i den overnevnte rapporten, og er ikke tema her.

4.1.3 Vurdering

STFks rutiner er etter vår vurdering egnet til å sikre at en kompetent eierrepresentant møter i årsmøtet. Gjennom krav om eierskapsstrategi er de egnet til å sikre at styringssignaler kommer fra fylkeskommunen og til foreningen, og gjennom krav om tilbakerapportering er de egnet til å sikre at informasjon om foreningen kommer tilbake til fylkeskommunen ved eierskapsutvalget.

Vårt syn er dermed at STFk har tilstrekkelige rutiner for å følge opp medlemskapet i Access Mid-Norway. I neste kapittel vurderer vi om rutinene følges.

4.2 Forvaltes STFks medlemskap i praksis i tråd med disse rutinene?

Her undersøker vi om de rutinene STFk har vedtatt brukes i praksis for medlemskapet i Access Mid-Norway. Deretter skal vi vurdere oppfølgingen av medlemskapet opp mot andre aktuelle krav og normer for eierstyring.

4.2.1 Kriterier

STFks egne rutiner

Kriteriene er fylkeskommunens vedtatte rutiner, se 4.1.2.

- Det skal utarbeides en konkret eierskapsstrategi for hvert selskap av politisk formål. Eierskapsstrategien skal være et godt verktøy for å sikre at styringssignaler kommer fra fylkeskommunen til foreningen. Ansvaret for å utarbeide denne ligger til den aktuelle komitelederen eller generalforsmalingsrepresentant.
- Innkalling til representantskap skal, uavhengig av påført mottaker, journalføres og oversendes fylkesordfører v/fylkesrådmannen, og påføres mottaksdato
- Deltaker som møter i generalforsamling (årsmøte) må ha inngående kunnskap om STFKs eierskapspolitikk, selskapets vedtekter og utarbeidet eierstrategi for selskapet
- Eierrepresentanten skal fylle ut skjema for tilbakerapportering fra generalforsamling, og sende til eierskapsutvalget.

Aktuelle lover og normer for godt eierskap

I eierskapskontroller måler kommunene mot følgende krav:

- Eierrepresentantene bør være kompetente, og gjerne ha opplæring i eierstyring
- Eieroppfølging skal skje gjennom eierorganet
- Eierne bør definere strategier for styret
- Eierne bør foreta evalueringer av styret
- Eierne sikrer seg rapportering fra styret
- Eierne sikrer at styret foretar risikoevaluering av virksomheten
- Eierne sikrer at styret praktiserer oppfølging av daglig leder

Disse kravene er utledet fra allment aksepterte krav til eierstyring¹⁴, aksje- og IKS-loven og KS' anbefalinger. I denne kontrollen undersøker vi oppfølgingen av et medlemskap i en forening, og det er som nevnt få konkrete krav man kan stille til denne oppfølgingen.¹⁵ Vi kan ikke stille de samme kravene til slik oppfølging, som til eierstyring i AS og IKS. Vi mener likevel at kravene er relevante for å si noe om hvordan STFK og de andre medlemmene følger opp sine medlemskap, og vi belyser dem derfor i det følgende.

4.2.2 Data

STFKs egne rutiner

Som nevnt er det ikke utarbeidet konkret eierstrategi for Access Mid-Norway. Når det gjelder rutiner for innkalling, tyder intervju på at disse i stor grad følges for innkalling til årsmøter i Access. Vi har som nevnt også grunn til å tro at fylkesordføreren har kjennskap til foreningens vedtekter og STFKs eierskapspolitikk.

¹⁴ Se blant annet Stortingsmelding 13 (2006-2007) "Et langsiktig eierskap"

¹⁵ Se nærmere kap 2.3.1

Derimot sier fylkesordføreren i intervju at han ikke konsekvent har brukt skjema til tilbakerapportering. Han har i stedet rapportert muntlig eller ved at protokoll er fremlagt som referatsak. Rapporteringer har skjedd til Fylkesutvalget, ikke til Eierskapsutvalget, som rutinene sier.

Aktuelle lover og normer for godt eierskap

- Eieroppfølging skal skje gjennom eierorganet (årsmøtet)

Intervju med tidlige daglige ledere tyder på at STFK har vært en aktiv representant i årsmøter, men for øvrig overlatt driften av foreningen til styret.

I de periodene STFK har vært representert i styret, har det naturlig nok vært kontakt mellom eierrepresentanten og styrerepresentanten. Fylkesordføreren sier at STFK likevel er bevisst på at eieroppfølgingen skal skje gjennom eierorganet.

- Eierne bør definere strategier for styret

Årsmøtet vedtar og endrer vedtektene, og godkjenner det treårige strategidokumentet.

- Eierne bør foreta evalueringer av styret

Intervju og dokumentgjennomgang viser at medlemmene i stor grad evaluerer styrets arbeid i årsmøter og medlemsmøter.

- Eierne sikrer seg rapportering fra styret

Styret rapporterer til årsmøtet blant annet ved egen årsmelding.

.

- Eierne sikrer at styret foretar risikoevaluering av virksomheten

Foreningens økonomi har hele veien vært solid. Grunnlaget for drift har som nevnt vært drøftet i flere omganger, og styret har vært aktiv i denne diskusjonen.

- Eierne sikrer at styret praktiserer oppfølging av daglig leder

Det første styret hadde bare fire møter i året. Intervju med tidligere daglig leder tyder likevel på at dette styret fungerte som et godt korrektiv til ledelsen i selskapet, og at styret deltok aktivt i strategiske diskusjoner med ledelsen. Siden sommeren 2009 har det ikke vært noen daglig ledelse i selskapet, men de senere styrene har hatt hyppige styremøter (11 i 2010), og årsmeldingene tyder på at styret har vært tett på utviklingen i selskapet.

- Styret bør registrere seg i KS' styrevervregister

STFKs nåværende representant i styrets er registrert med sitt verv i KS' styrevervregister. Det samme gjelder den andre representanten fra kommunal sektor: Morten Wolden fra Trondheim kommune.

4.2.3 Vurdering

STFKs egne rutiner

Det er ikke utarbeidet eierstrategi for Access, og rutinene for tilbakerapportering brukes ikke. Vi forstår det slik at disse rutinene er ment å gjelde også for foreninger. Dette er to sentrale rutiner, som skal sikre at viktig informasjon kommuniseres mellom fylkeskommunens og selskapene.

Vår vurdering er derfor at STFKs egne rutiner for oppfølging av eierskap, ikke brukes fullt ut for medlemskapet i Access Mid-Norway.

Andre normer for god eierstyring

Fordi Access Mid-Norway er en forening, er det begrensede krav man kan stille til "eierstyringen", det vil si til medlemmenes styring med foreningen. Vi har likevel vurdert medlemmenes oppfølging av foreningen opp mot normer for god eierstyring. Vi finner at STFK følger opp foreningen i tråd med normer for godt eierskap.

5 Foreningens økonomi, organisering og oppgaver

I dette kapitlet vurderer vi problemstilling tre: om foreningens økonomi, organisering og de oppgavene som utføres synes å være i tråd med foreningens formål.

I en eierskapskontroll er hovedformålet å vurdere eierens oppfølging av selskapet. Dette innebærer at kontrollen i tillegg til å vurdere om eier har etablert tilfredsstillende rammer for styring og kontroll av virksomheten, også må undersøke om virksomheten faktisk opererer i tråd med formålet. En materiell vurdering av selskapets organisering, drift og funksjon faller derimot utenfor kontrollen.

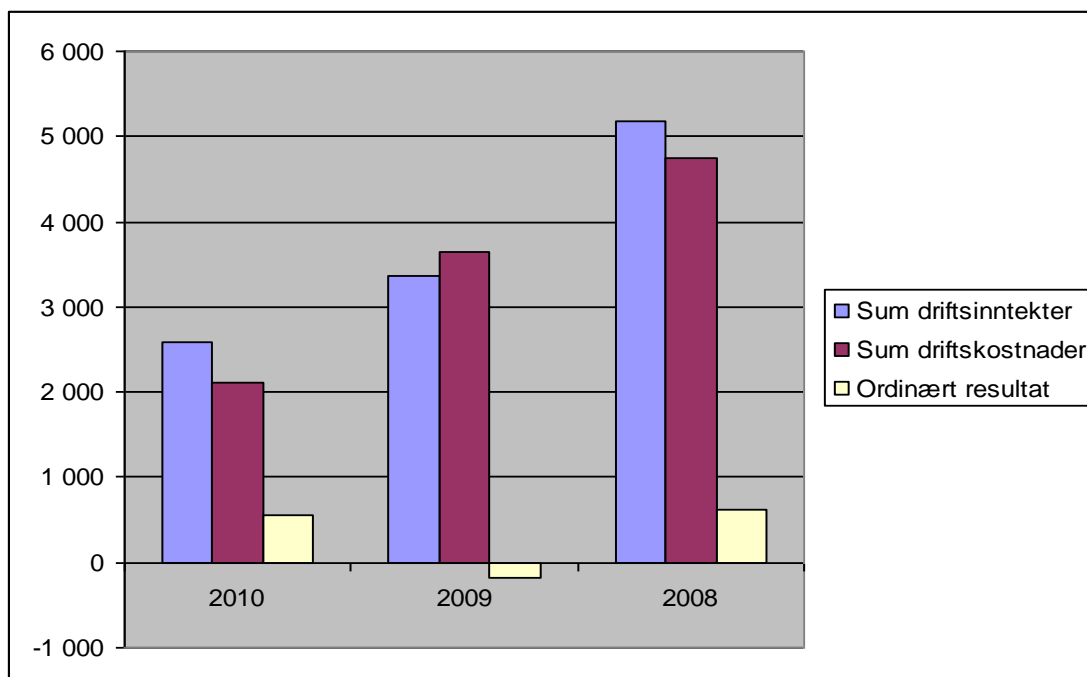
Vi gir først en overordnet vurdering av foreningens økonomi. Deretter vurderer vi om foreningens organisering er i tråd med formålet, og om foreningen utfører de oppgaver det er ment å utføre.

5.1 Drives foreningen økonomisk forsvarlig?

For å besvare problemstillingen har vi hentet ut tall fra foreningens resultatregnskap og balanseregnskap for perioden 2008-2010 for å vise den finansielle stillingen. Vi har ikke gjennomført en helhetlig utviklings- og avviksanalyse. Tallene viser et økonomisk bilde av foreningens drift i denne perioden. Hovedtall fra balanse- og resultatregnskapet er vist i vedlegg 1.

Foreningens årsregnskap for perioden 2008-2010 er vedtatt i årsmøte for tilhørende regnskapsår. I disse årsmøtene deltar eierrepresentanten fra STFK som skal fylle ut skjema for tilbakerapportering fra årsmøtet og sende denne til eierskapsutvalget til informasjon. Om rutinene for tilbakemelding følges, vurderes i undersøkelsen om eierskapsforvaltning i STFK, kapittel 5.

Vi viser noen hovedtall fra resultatregnskapet i figuren under for å illustrere disse nærmere.

Diagram 1 Resultatregnskapet for perioden 2008-2010

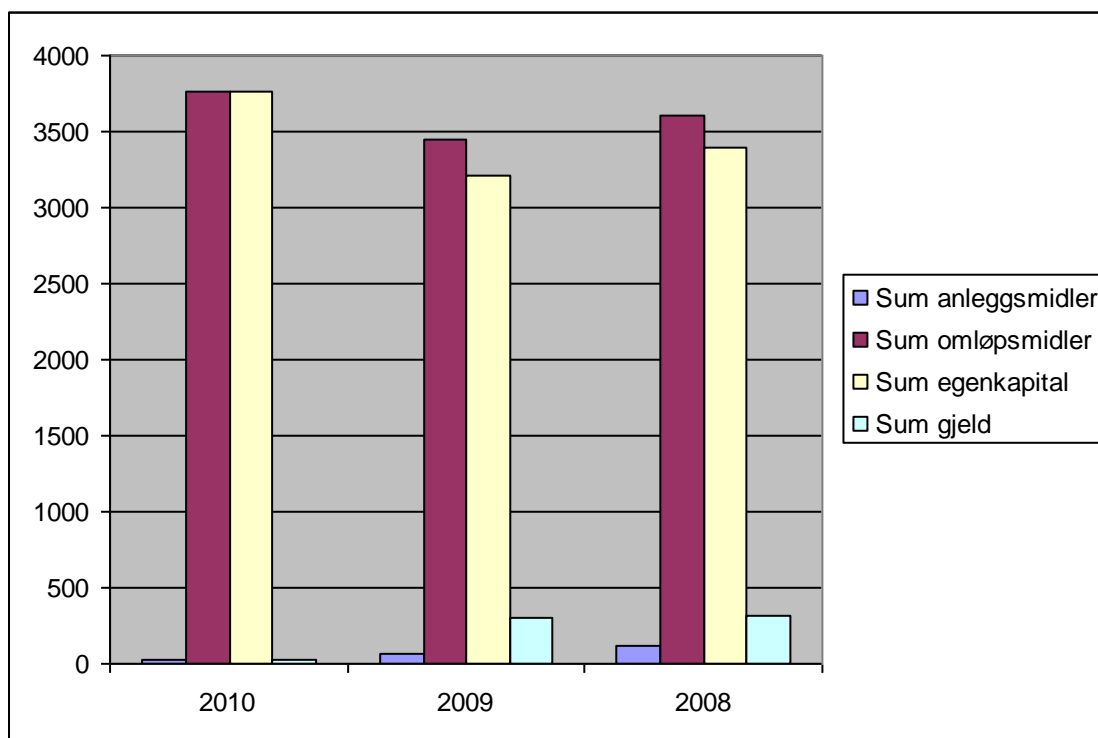
I foreningens årsrapport for 2010 skrives blant annet at likviditeten vurderes som tilfredsstillende og at siden vedtaket i årsmøtet i april 2010 har foreningen vært en bestillerfunksjon uten egen ansatte. I tillegg har styret jobbet med et prosjekt som skal vurdere en mulig pilot for internasjonal innflugging i Trøndelag i samarbeid med innovasjon Norge.

Våre kommentarer til foreningens resultatregnskap for 2008-2010

Driftsinntekter er redusert med 2,6 mill fra 2008 til 2010 og utgjør 2,5 mill i 2010. Foreningen har i tillegg 0,08 mill i renteinntekter i 2010. Driftsutgiftene viser også en reduksjon med 2,6 mill i samme periode og utgjør 2,1 mill i 2010. Foreningens ordinære resultat viser et mindreforbruk i 2010 på kr 0,5 mill.

Vi har også innhentet hovedtall fra balanseregnskapet og viser disse i tabellen under.

Vi viser hovedtallene fra resultatregnskapet i figuren under for å illustrere utviklingen av disse nærmere.

Diagram 2 Balanseregnskapet for perioden 2008-2010**Våre kommentarer til balanseregnskapet for 2008-2010**

Anleggsmidler reduseres noe i perioden mens omløpsmidler har en mindre økning og er på 3,7 mill, egenkapitalen har også økt noe i 2010 og er på kr 3,7 mill. Foreningens gjeld er redusert i perioden og er på kr 28 000 i 2010.

Revisjonsberetningen er utarbeidet av Inter revisjon AS og avlagt som en *Normalberetning*¹⁶ for Access Mid-Norway i perioden 2008-2010.

Vår oppsummering

Foreningens nøkkeltall fra drift- og balanseregnskapet i perioden 2008-2010 er positive og viser at foreningens økonomi er og har vært forsvarlig i hele perioden. Inntekter og utgifter er redusert, noe som gjenspeiler aktiviteten i foreningen.

5.2 Organisering og oppgaver

Her vurderer vi om foreningens organisering og de oppgaver som utføres er i tråd med dens formål.

¹⁶ Med Normalberetning menes at revisor avgir en beretning med positive konklusjoner og er uten presiseringer eller forbehold

Som nevnt har Access Mid-Norway per i dag en endret strategi i forhold til ved etableringen, der hensikten er at foreningen nå skal fungere som et rent "bestillerselskap" for innflaggingsarbeid, altså uten selvstendig aktivitet og egne ansatte. På ekstraordinært årsmøte 29.04.10 ble vedtektenes §§ 1 og 9 endret. Formålsbestemmelsen fikk tillegg om å få større andel utenlandske investeringer i FoU-prosjekter til Trøndelag, og § 9 ble endret så den åpner for at styret kan oppfylle formålet også ved å bestille tjenester fra andre.

Vedtektenes § 1:

Foreningens navn er Access Mid-Norway

Foreningens formål er å trekke investeringer og etableringer til Trøndelag.

Formålet søkes nådd ved å drive aktivt arbeid gjennom:

- Å få større andel utenlandske investeringer i FOU prosjekter i trøndelag
- Å markedsføre investeringsmuligheter i trøndelag nasjonalt og internasjonalt
- Å jobbe aktivt for at det tilrettelegges for næringsetableringer i og tilknyttet regionens nærings- og kompetansemiljø
- Utrednings- og informasjonsarbeid

Vedtektsendringen i 2010 medfører at foreningen ikke selv må drive aktivt arbeid som beskrevet for å nå dette formålet, men at styret også kan sørge for at formålet nås ved å bestille tjenester fra andre.

Per i dag er det liten aktivitet i foreningen, og det er heller ikke bestilt tjenester fra andre for å søke å oppnå formålet. Dette skyldes imidlertid at foreningen er inne i en stor endringsprosess, som nevnt i kap. 1.2, der det avgjørende akkurat nå er å få ansatt ny prosjektleder til å drive pilotene videre. Når disse pilotene kommer i gang, må det forutsettes at det igjen vil utføres oppgaver i tråd med foreningens formål.

Vår vurdering er at foreningen driver i tråd med formålet.

Vårt inntrykk etter intervju med tidligere administrasjon i selskapet, styremedlemmer og eierrepresentanten, er at medlemmene har vært aktivt med i prosessen med å styre foreningens utvikling. Dette bekreftes av protokoller fra årsmøter der viktige beslutninger om foreningens strategi har blitt fattet.

Foreningen har utviklet seg i en ganske annen retning enn forventningene i foreningens strategidokument for 2009-2012. Det har da liten interesse å vurdere om foreningen driver i tråd med dette dokumentet. Vi kan her nevne at styreleder uttrykker i intervju at styret er bevisst sitt ansvar for å utvikle en ny styringsstruktur for foreningen.

6 Konklusjon

STFKs formål med medlemskapet

Intervju viser at STFK har klare målsettinger med sitt medlemskap i Access, og STFKs eierrepresentant og styremedlemmer kjenner disse målsettingene. Vi legger videre til grunn at foreningens vedtatte mål er i tråd med STFKs målsettinger. STFKs formål kommer imidlertid ikke tydelig fram i STFKs Eiermelding, og det er ikke utarbeidet eierskapsstrategi for foreningen. Vår konklusjon er derfor at STFK ikke har tilstrekkelig tydelige formål med sitt medlemskap.

Rutiner for eierskapsoppfølging

STFK har etter vår vurdering rutiner som er egnet til å sikre de sentrale prosessene i Eierstyringen, og som er tilstrekkelige til å følge opp medlemskapet i Access på en god måte. STFKs medlemskap forvaltes derimot ikke i tråd med disse rutinene. Det er ikke utarbeidet Eierstrategi, og rutiner for tilbakerapportering følges ikke.

Synes foreningens økonomi, organisering og de oppgavene som utføres å være i tråd med foreningens formål?

Foreningen synes å ha god og forsvarlig økonomi, som er egnet til å ivareta det formålet Eierne har satt for foreningen. Foreningens organisering og de oppgaver den utfører har vært under vesentlig utvikling siden 2009, men er likevel i tråd med formålet.

Kilder

Mauland, Mellomvik Regnskap, budsjettering og økonomistyring i offentlig sektor, bedriftsøkonomisk forlag 1996

Jensen og Robertesen, Kommunaløkonomi i et styringsperspektiv, høyskoleforlaget 2000

Hedenstad, furst og Ropphaugen, kommunale økonomisystemer og styringsprinsipper, kommuneforlaget 1995

Geir Woxholt: Foreningsrett, 2. utg, Gyldendal 1999

Styring og eierskap i kommunalt eide selskaper, Vibeke Resch-Knudsen, Kommuneforlaget 2007

Eierskap - Behov og muligheter for politisk styring av selskaper og samarbeid i kommunene, Arbeidsrapport nr 7 2008, Telemarksforskning på oppdrag fra KS

Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak, KS Eierforum, februar 2011

Meld. St. 13 (2010 – 2011) Aktivt eierskap

85 tilrådingar for styrkt eigenkontroll i kommunane, KRD 2009

Vedlegg 1

Den første tabellen viser hovedtall fra foreningens resultatregnskap.

ÅR	2010	2009	2008
Sum driftsinntekter	2 585	3 375	5 185
Sum driftskostnader	2 115	3 639	4 738
Driftsresultat	469	- 264	447
Sum finansposter	84	74	169
Ordinært resultat	553	-189	616

Kilde: Foreningens årsregnskap 2008-2010

Den andre tabellen viser hovedtall fra foreningens balanseregnskap.

År	2010	2009	2008
Sum anleggsmidler	28	63	113
Sum omløpsmidler	3 764	3 450	3 605
Sum egenkapital	3 763	3 210	3 399
Sum gjeld	28	303	319

Kilde: Foreningens årsregnskap 2008-2010

Vi har følgende beregninger av nøkkeltall basert på foreningens årsregnskap for 2008-2010.

Resultatgrad = ((driftsresultat *100) / driftsinntekt)

	2010	2009	2008
Driftsresultat	469	- 264	447
Driftsinntekt	2 585	3 375	5 185
Resultatgrad i %	18,1	-7,8	9,2

Resultatgraden viser driftsresultatets andel av driftsinntekten.

Arbeidskapital = (omløpsmidler - kortsiktig gjeld)

	2010	2009	2008
Omløpsmidler	3 764	3 450	3 605
Kortsiktig gjeld	28	303	303
Arbeidskapital	3 736	3 147	3 302

En reduksjon av arbeidskapitalen innebærer at foreningens eksterne finansiering ikke dekker finansieringsbehovet, mens en økning innebærer det motsatte.

Likviditetsgrad 1 = (omløpsmidler/Kortsiktig gjeld)

	2010	2009	2008
Omløpsmidler	3 764	3 450	3 605
Kortsiktig gjeld	28	303	319
Likviditetsgrad 1	134,4	11,4	11,3

Med likviditet forstår vi den evne foreningen har til å betale sin kortsiktige gjeld til enhver tid. Likviditetsmål bør være innenfor målet 2 eller større.

Likviditetsgrad 2 = (Mest likvide omløpsmidler/Kortsiktig gjeld)

	2010	2009	2008
Kasse/bank	3 664	3 280	2 329
Kortsiktig gjeld	28	303	319
Likviditetsgrad 2	130,0	10,8	7,3

Med mest likvide midler forstås her kasse/bank forstår vi den evne foreningen har til å betale sin kortsiktige gjeld. Likviditetsmål bør være innenfor målet 1 eller større.

Soliditet

Gjeldsgrad = ((kortsiktig gjeld + langs. gjeld) / (bunden EK + fri EK))

	2010	2009	2008
Sum gjeld	28	303	319
Sum egenkapital	3 763	3 210	3 399
Gjeldsgrad	0,75	9,44	9,39

Gjeldsgraden viser gjeldens størrelse i forhold til egenkapitalen i foreningen og er et uttrykk for fremmedkapitalen.

Soliditet = ((EK*100)/totalkapital)

	2010	2009	2008
Sum egenkapital	3 763	3 210	3 399
Total kapital	3 792	3 513	3 719
Soliditet i %	99,2	91,3	91,3

Begrepet soliditet står for forholdet mellom egenkapital og totalkapital. Jo større egenkapitalprosenten er, jo bedre er soliditeten i foreningen.

Postadresse: Postboks 216, 7302 Orkanger

Hovedkontor: Statens hus, Orkanger

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no